

ŽELJKO KOVAČIĆ: PASTIRSKE IGRE I ŠPORTOVI PODRAVSKIH SESVETA, ZAJEDNICA KULTURNO-UMJETNIČKIH UDRUGA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE, KOPRIVNICA 2010., STR. 204

Željko Kovačić, učitelj, etnograf, skupljač narodnog blaga i pisac iz Podravske Sesveta (rođen 1937.) bavi se skupljanjem građe i proučavanjem pastirskih igara i seoskih športova još od 1952. godine. Poznat je javnosti (pogotovo stručnoj) po sjajnim člancima o toj problematici, koje u hrvatskoj periodici objavljuje još od 70-tih godina prošloga stoljeća. Među pokretačima je natjecanja iz seoskih športova, pa tako i Olimpijade starinskih športova u Brođancima, a s tim u vezi surađivao je i s Juanom Antoniom Samaranchom, dugogodišnjim predsjednikom Međunarodnog olimpijskog komiteta.

S istraživačkim iskustvom kakvog ima Kovačić, nije nimalo čudno što je nastala vrlo vrijedna studija – zapravo, najvrijednija i najkompletnija knjiga o seoskim športovima i pastirskim igrama dosad objavljena u hrvatskoj etnološkoj literaturi. U predgovoru knjige, član suradnik HAZU, D. Feletar piše: «U ovoj knjizi Kovačić vjerno i izvorno opisuje svaku od pastirskih dječjih igara i starinskih športova, od nastanka i oblika do samog načina igranja i izrade potrebnih pomagala. Taj opis je potkrijepljen i izvornim fotografijama, tako da se praktički preko ovih tekstova te stare igre ponovno mogu naučiti i igrati. Bez obzira što današnja mladež ima na raspolaganju svakakva (tehnička) čuda, nekadašnja djeca znala su se maštovitije igrati i družiti makar s oskudnom opremom koju su sami izrađivali. Koliko je samo radosti i smijeha izazivalo verižanje, kozličanje, kuturanje, šiličanje, nožičanje, frduljka ili pak backanje. Takav pozitivni utjecaj na razvoj djeteta danas sigurno ne mogu imati statične i samotnjačke igrice na računalu».

Knjiga je podijeljena na dva dijela. U prvom dijelu prikazane su dječje pastirske igre Podravske Sesveta i to redom: 1. Frnduljka (zujalica), 2. Frndaljin (zujaljin), 3. Ruščaj (hrušt), 4. Backanje (nabacivanje), 6. Brdzaljka (pucaljka), 6. Pucaljčica (pucalica), 7. Piščaljka (sviralica), 8. Šiljčec (šiljčić), te 9. Race i racice (patke i patkice).

U drugom dijelu su vrlo detaljno prikazane ostale dječje pastirske igre i športovi Podravske Sesveta. Radi se o slijedećim starinskim igrama i športovima: 1. Prekočnom batinom u ugri i natjecanjima na seoskim olimpijadama starih športova, 2. Vraničanje, 3. Semeraj, 4. Verižanje, 5. Troličanje, 6. Kozličanje, 7. Baltuga, 8. Kuturanje, 9. Hodaljke, 10. Vreča, 11. Igre savijenom šibom, korom, odrezanim kotačem, kolovratnim i kolnim kotačem – natjecanje oplatcima bicikla i obručima kolnih kotača, 12. Prevlačenja kao pastirske igre i moguće discipline na seoskim olimpijadama, 13. Bacanja, gađanja, dizanja, prenošenja, hodanja, trčanja, skakanja, preskakivanja, 14. Sjekirica, 15. Nožičanje, 16. Šiličanje, 17. Otimanje zemlje, gađanje lukom i strijelom, potkove, 18. Kranjcem (zvrkom) od igre do natjecanja, 19. Kvakičanje, 20. Od pastirskih veranja do natjecateljske discipline na seoskim olimpijadama, 21. Bič, 22. Okrugljenjak (valjak), 23. Na vodi, uz vodu, u vodi, te 24. Stari športovi na snijegu i ledu.

Uz svaku od uvrštenih igara i športova dat je vrlo detaljan opis opreme (rekvizita) i kako se izrađuje, zatim svaka faza igre-športa, prednosti i opasnosti, povijesni razvoj itd. Opisi su toliko detaljni da se temeljem ove knjige sve igre mogu ponovno naučiti. Vrijednost tih opisa je i u navođenju originalnih narodnih naziva za sve detalje u opisu. Na taj je način i u ovoj knjizi sačuvana golema hrvatska kajkavska jezična baština.

Petar FELETAR